

EAL-i presidendi aruanne üldkogule Viljandis 9.11.1996

Austatud kolleegid! Kaks aastat on möödunud ajast, kui arstide liidu kõrgeim organ andis mulle volitused juhatada eestseisuse tööd ning esindada Teie häält suhlemisel riiklike ja valitsusväliste organisatsioonidega. Kaks aastat on pikk aeg ühes arenevas ühiskonnas. Mis on muutunud selle aja jooksul?

Hoolimata mitme maineka rahvusvahelise rahandusorganisatsiooni kiitusest kohtame me oma elanikkonna enamuse hulgas rahulolematust sotsiaalse turvatunde languse tõttu. Rahvatervise näitajate poolest kuulume kindlalt madala elatustasemega maade hulka. Tervishoiureform on takerdunud ja nii seisame täna kogu tervishoiusüsteemi alafinantseerimise künnisel. Selline olukord ei põhjusta mitte üksnes arstiabi kättesaadavuse langemist vaid jätab tööta ka suure osa meditsiinipersonalist. Seadusandlik segadus valitseb raviastutuste omandisuhetes, asi on klaar vaid üksikute erakliinikute osas. Paljukõneldud arstide üleküllus võib hakata kiiresti kujunema halvavaks defitsiidiks kogu tööjõuturul, kui jätkub senine arstide diplomijärgse koolituse poliitika. Nende teemade juurde tuleme täna veel tagasi.

4-aastane ravikindlustuse kogemus on õpetanud meid nägema arstiabi korralduslikku poolt uues valguses. Me oskame näha meditsiini kui majandusharu ja hinnata kvaliteetse arstiabi maksumust. Oleme ka selgeks saanud, kuidas haigekassalt raha kätte saada oma kulutusi tegelikult juhtimata. Jõudsalt on arenenud erameditsiin, kaasates üha enam riikliku ravikindlustuse väliseid vahendeid. Vilgas suhtlemine kolleegidega naabermaadest on avardanud meie kliinilist silmaringi ja põhjustanud loomuliku vajaduse moderniseerida oma tööpaigad "viimase peale". Sageli arvestamata, et visalt suurenev ravikindlustusressurss eeldab prioriteetide seadmist.

Kõige selle taustal, võib-olla just seetõttu, jätkub ka üks rõõmustav tendents. Kui eelmisel üldkogul oli meie registris 2328 liiget (20 %-line tõus), siis k.a. 1.novembri seisuga on meid arvel 2864 (+536). Möödunud aastaga võrreldes on kasv 23 % ja see teeb esindusnäitajaks 60 % (SM andmetel arste seisuga 5.02.96 4656 + internid).

Aruande perioodil on toimunud kaks volikogu koosolekut. 1.märtsil toimus pidulik juubelikoosolek Haapsalus, kus meenutati arstide ühenduste ajalugu ja kõneldi meie liidu rollist täna. Seal oli võimalus kuulata valitsuse seisukohti arstiabi korraldamisest vahetult sotsiaalministrilt ja esitada talle ka küsimusi. Ametlikule osale järgnes meeleolukas õhtusöök. Suurejoonelise korralduse eest veelkord kummardus Haapsalu kolleegidele. Teine volikogu koosolek toimus 4.oktoobril Tallinnas. Seal arutati palgavõitluse väljavaateid kujunenud olukorras, raviastutuste omandisuhete probleemi ja kinnitati käesoleva üldkogul päevakord. Volikogul võeti vastu arstide liidu ametlik seisukoht seoses kujunenud olukorraga raviastutuste omandisuhets ja tauniti kliinikumi liitmist Tartu Ülikooliga. Eestseisus on pidanud möödunud aruande perioodil seitse töist koosolekut. Päevakorras on olnud arstide liidu seisukohad esilekerkinud probleemides. Oleme tegelnud mitmesuguste ürituste ettevalmistamisega (volikogud, Arstide Päevad, ESTO, Medifar, kvaliteedikonverents jne.) ja seaduseelnõude aruteluga. Oleme kinnitanud

arstide liidu esindajad mitmesugustesse töörühmadesse ja läbirääkimistele. Jooksvate küsimustena on päevakorras olnud majandusküsimused, AS-ga Medicina seonduv ja stipendiumitaotluste läbivaatamine.

Nüüd arstide liidu ambassadöörident. EAL-i president kuulub peaministri poolt juhitud Riigi Tervisenõukogusse. See on koos käinud minu ajal ühel korral (1994.a. sügisel, et heaks kiita Tervishoiupoliitika dokument).

Arstide liit kui kolmandiku omanik on esindatud kirjastuses AS Medicina juhatuses (I.Oro ja V.Sinisalu), mille koosolekud on toimunud regulaarselt paari kuu tagant kordamööda Helsingis ja Tallinnas (Medicina kuludega). Uuendusena tuleks nimetada Medicina kirjastuskomitee moodustamist Tartu Ülikooli akadeemilise kraadiga kolleegidest eesmärgiga leida paremaid kirjastamisele minevaid originaalkäsikirju.

Alates 1995.aasta veebruarist olen esindanud arstide liitu Eesti Ravikindlustuse Nõukogus. Mind valiti ka selle omamoodi ravikindlustuse järelevalvenõukogu juhatajaks. Koosolekud on toimunud 3-4 korda aastas ja informatsiooni seal arutatust on ilmunud k.a. Teatajates (II, III, V, VI, IX). Võimalik on tutvuda ka koosolekute protokollidega. Paraku on tegmist siiski vaid nõuandva koguga, mille otsuseid rahandusministeerium ei pruugi arvestada. Viimane koosolek oktoobris sai kokku kutsustud põhiliselt eesmärgiga teadvustada avalikkusesle kavandatavaid muudatusi arstiabi rahastamisel ja selle võimalikke tagajärgi.

EAL on esindatud riigihaiaglate haldusnõukogus (A.Ellamaa), hinnakomisjonis (R.Zupping), meditsiinitehnoloogia komisjonis (I.Oro), rahvatervise arendusnõukogus (A.Kreis), Eesti Puuetega Inimeste Kojas (M.Tarum). Meie esindajad on olnud lülitatud SM poolt loodud seaduseelnõude töörühmadesse (V.Sinisalu, A.Kreis, A.Ellamaa, I.Oro). K.a. olen kolmel korral osalenud RK sotsiaalkomisjoni töös sinna jõudnud seadusemuudatuste eelnõude arutelul. Sel moel oleme osalenud otseselt oma igapäevase elu korraldamisel täiesti demokraatlikul moel. Paraku ei ole ühelgi valitsusvälisel organisatsioonil täidesaatvat jõudu ja see asjaolu määrab meie võimalused. Ka seaduseelnõu hääletamine toimub riigikogu saalis, mitte komisjoni töölauda taga. Nii et lõpptulemuse määrab ikkagi poliitiline kliima. Tsiteerides üht valitsuse liiget: pole kerge, kui riigis on kaks koalitsiooni - üks parlamendis, teine riigikogus.

Arstide liidu rahvusvahelises suhtlemises on tähtsal kohal iga-aastane FEMA foorum, mis toimus s.a. veebruaris Stockholmis (vt. "T." V 96). See foorum on kaalukaim rahvusvaheline suhtlemisvõimalus EAL-ile. Viimasel foorumil toimus mul kohtumine CP (Standing Committee of European Physicians Organizations) juhtidega. Kreeka Arstide Liit, kes on praegu CP presideeriv organisatsioon, tervitaks EAL-i liitumist Euroopa tähtsaima arstide koguga vaatleja staatuses. Eeltingimused selleks on täidetud. Hea koostöö jätkub Soome AL-ga, kes on kutsunud osalema meie tohtreid Soome Arstide Päevadele. Suhete soojenemine on toimunud ka Rootsi AL-ga. Koostöö kulminatsiooniks naabermaade AL-ga lõppeval aastal oli kindlasti kvaliteedi konverents 3.-4.oktoobril.

T.Siir Haapsalust osales Saksa Arstide Koja aastakoosolekul kutsutud külalisena. Tuleval suvel ootame SAK-i juhtide delegatsiooni tutvumisvisiidile Eestisse. Euroopa Noorarstide Ühenduse (PWG) täisliikmena jätkab oma rahvusvahelist tegevust ka ENÜ, kusjuures tõsise tunnustusena sellele tegevusele toimub PWG 1997.a. kevadkoosolek Tallinnas.

Eraldi väärivad äramärkimist suhted EASR-ga. Minul ja prof. H.-I. Maaroosil oli au olla kutsutud esinema seltsi 50.juubelile Stockholmi eelmise aasta detsembris. Igati õnnestunuks võib pidada ühiselt korraldatud VII ÜEAP ESTO ajal Tallinnas. Järgnevad katked pärinevad Ivar Paljaku artiklist selle aasta 3.oktoobri Rootsi "Eesti Päevalehest": "Väliseestlus püsib nii kaua kui väliseestlastel on vajadus omaenda keskkonna järele... Väliseesti on on Eesti Vabariigile sillapea-ressurss, võimaldades "know-how" ülekandumist Eestisse professionaalsel alal,...,Eesti probleemide tutvustamist väljaspool... ". Need laused kajastavad ka üsna hästi meie kollegiaalse suhtlemise eesmärgi. On selge, et uues olukorras peavad ka väliseesti organisatsioonid kohandama oma tegevuse sihte, võib-olla koguni struktuuri. Ma ei näe vastuolu kahe rahvusliku arstliku organisatsiooni struktuurses lähenemises.

Nüüd eestseisuse palgavõitlusest. Teatavasti ei kuulu meditsiinitöötajad riigitöötajate palgaskaalasse alates 1995.a. Mõödunud aastal istusime haiglate liidu juhatusega kui tööandjate esindajatega läbirääkimiste laua taha. K.a. jaanuarist jõustus miinimumpalga kokkulepe, mis ei käevitunud küll mitte igal pool õigeaegselt, kuid tõstis nooremate kolleegide palka kuni 60 % ja arsti palga alammäära 1/3 võrra kõrgemale riigi keskmisest palgatasemest. Vanemate kolleegide palgad jäid kohalike läbirääkimiste objektiks, kuna tsentraalset kokkulepet selles osas ei oleks õnnestunud teha. Et väärtustada õiglasemalt arsti tööd, pöördusime hinnakomisjoni poole taotlusega muuta senist arsti töö maksumust teenusehindade arvestamisel. Teisel katsel võeti meie ettepanek kuulda ja nii võetakse uues hinnakirjas arsti töökulu arvestuse aluseks 60 kr./t. Loomulikult peame endile aru andma, et see ei suurenda kuigivõrd kasutada olevat ravikindlustuse ressursi. Aga kui püüame leida tasakaalu olemasoleva raha ja selle eest osutatavate teenuste hulga vahel, siis ei saa me hinda alla lüüa arsti töö arvel. Järgmise aasta perspektiiv on süngevõitu, kuna praeguse ravikindlustuse eelarve kinnitamisega riigikogus on oodata tugevat arstiabi mahu vähenemist. Teisisõnu tähendab see ka väiksemat personali vajadust.

Tänaseks on ilmunud 16 numbrit meie oma häälekandjat. Projekt on käevitunud vaid tänu mõne inimese entusiastlikule tegevusele ja selleks on kulunud omajagu "närvitraati". Kulutuste kokkuhoiu eesmärgil oleme vahetanud trükikoda ja kojukande firmat. Suur probleem on reklaami leidmine ajakirja. Ilmselt on tegemist reklaamituru ebaratsionaalse killustamisega mitme ajakirja vahel. Kuigi "Teatajal" on veel omajagu arenguruumi, on tema sisu ja vorm arenenud. Kaks päeva tagasi moodustasime kollegiumi (R.Zupping, P.Sepp, E.Jõeste, I.Hanso, K.Suurmaa), kes hakkab igakuiselt tegelema häälekandja sisu ja vormi analüüsiga. Samuti on palve kõikidele piirkondlikele liitudele esitada hr.peatoimetajale kohaliku pressiohviteri nimi ja koordinaadid, et kohalike probleemide ja liitude tegevust paremini kajastada. "Teatajaga" seondub aga üks tõsisem probleem, mis haakub otseselt arstide liidu sisekorraga. Kellele on meie volikogu otsused kohustuslikud? Kas saab

üks piirkondlik liit ühepoolset peatada üldkogu või volikogu otsuse kehtimise oma maakonnas? See probleem on esile kerkinud "Teataja" eest maksmisel. Liikmemaksust jääb maakonda 2/3, ajakirja omahinnast tuleb maksta arstide liidu arvele u.2/3. Ei ole aus teiste liitude ees selle raha maksmist vähendada, kui on olemas sellekohane ühine kokkulepe.

Tänaseks on koostöölepingud alla kirjutatud 8 erialaseltsiga, mõnedega on olemas suuline kokkulepe see esimesel võimalusel alla kirjutada. Meie erialaseltsidele suunatud tegevus kulmineerus sel aastal konverentsiga "Kvaliteet arstiabis" 3.-4. oktoobril Tallinnas hotellis "Olümpia" Medifari messi raames. Kavas on aktiveerida suhtlemist kõikide erialaseltsidega kvaliteedi alase tegevuse stimuleerimiseks. Eile toimus "Eesti tervishoiu kvaliteedi tagamise" töörühma istung, kes peab järgneva aasta jooksul välja töötama raamdokumendi, kus on ära toodud kvaliteedialase tegevuse kontseptsioon ja selle tegevuse osapooled. Selle dokumendi loomine peab toimuma koostöös erialaseltsidega.

Arstide liidu arengut iseloomustavad ka majanduslikud näitajad. Meie rahaline käive ulatus möödunud aastal 1,2 mln. kroonini ja selle aasta esimese kümne kuuga ulatub see 1,5 mln. kroonini. Ka see on saavutus, milleni ei ole jõutud passivse arengu tulemusena. Kinnitan, et presidendi kohustustest on kujunenud minu jaoks igapäevane tegevus. See on saanud võimalikuks üksnes tänu latusale koostööle meie finantsdirektori ja peasekretäriaga. Soovin ka tänada oma lähemaid kolleege vastutuleku ja abi eest minu põhitööl ning kõige enam oma perekonda kahe aasta jooksul üles näidatud mõistmise ja leplikuse eest.

Täna tähelepanu eest!